

ITALIA

Alderdi Komunistarik gabe ez dago gobernatzerik

Martxoaren 18tik 23ra ukan du Italiako Alderdi Komunistak bere Kongresu Nagusia. «Compromesso Storico»: bi hitz hauen bidez adierazten da Alderdi Komunistak azken aldian hautatu duen politik joera, eta Kongresuaren gaia ere horixe izan da. Alderdi Komunistak, Italian agintaritzara heltzeko ordua iritsi* zaiola uste du. Baina ez harmadaz* baliatuz, Portugalen bezala; ez matxinada* bidez. Kristau Demokrasiarekin akordio («compromesso») batetara iritsiz sartu nahi du Alderdi Komunistak Gobernura.

1947.etik honantz Alderdi Komunita oposizioan egon da, eta hortik egin du bere politika. Gaurregun, Italiaren egoera konpontzeko, eta Kristau Demokrasiaren ezina ikusiz, agintaritza eskatzen du Gobernuan. Joan den urteko dibortzioari buruzko erreferendum hartaz gerotik, goitik behera dator Kristau Demokrasiaren indarra, hogei ta bost urte luzetan Italiako agintaritza eraman ondoren. Datorren ekainean* izango dira eskualdeetako* aministrarien* hauteskundeak.* Hemezortzi urtez gorako guztiek ukanen dute lehen aldiz hautatzeko eskubidea. Honegatik eta bere izarra itzaliz* doakiolako, Kristau Demokrazia beldur da, hauteskunde horietan galera handia ukanen duela. Kristau Demokrazia eta honek antolatu dituen gobernu eta agintaritza moduak higatuak* daude. Bide berriak behar ditu Italiak. Bide berri hau eskaini nahi dio Alderdi Komunistak.

Aipatu* Kongresua egiten zèn bitartean gertatu dira Portugaleko erabaki larriak: hango Kristau Demokrasiak ez du apirileko hauteskundeetan eskuhartzerik ukanen. Italiako Kristau Demokrazia honetaz baliatu da, Alderdi Komunistaren «compromesso storico» delakoaren politika hankaz gora bota nahian. Fanfanik, Kristau Demokrasiaren sekretariak,* aspalditik ukatua du behin eta berriro, komunistekin gobernatzeko akordiorik egin litekeenik. Hala ere, Kristau Demokrasiako guztiak ez datoz horretan bat beren sekretariarekin. Fanfanik, komunisten Kongresura bidaliak zituèn ordezkariak* atera egin ditu, Portugalen gertatutakoaren kontrako protesta bezala.

Hau guztiau honela dagoelarik, komunisten Kongresuak ez du uste, berehalakoan «compromesso storico» horretara heltzerik dagoenik; baina ez du politika hori alde batera uzten. Kristau Demokrasiaren bertan horren alde dauden indarrak ikusiz, ez du alderdi hori bere osan kritikatu, baina bai zorrotz Fanfani sekretaria. Beraz, akordioaren politika aurrera eramateko, lehenik Fanfani bota behar da eta berorren hegemoni zaletasuna.

Kristau Demokrasiatik aparte, Italiako beste partiduek ere ba dute beren zalantzarik, komunistak Gobernuan oihartzeko orduan. Alderdi Komunistak duen nazioarteko politikaren beldur dira batez ere. Baina azken urteotan Alderdi Komunita biziki saiatu da, bere demokrati aurpegia ezezik,* Errusiarekiko bere askatasuna ere agertzen, eta beste Alderdi Komunisten zenbait jokabide salatzen eta kritikatzeko. Honela, azken Kongresuan bertan kondenuatu du Portugaleko Kristau Demokrasiaren debekatzea.

Datorren ekaineko hauteskundeei begira daude orain Italiako alderdi guztiak eta bai Gobernua bera ere, ho-

nen iraupena orduan ikusiko baita. Kristau Demokrasiak ukanen duen beheraldiaz, gaizkoatu* egingo da alderdi barneko krisia; eta, segurenik, Fanfanik utzi egin beharko du sekretaritza. Alderdi Komunistak erabaki du bere politika azken Kongresuan, eta hortik joko du ekaineko hauteskundeetan ere. Kristau Demokrasiaren gaitzapenez eta Fanfaniren erortzeaz* baliatu nahi du, bere politika aurrera eramateko eta Gobernuan berriz ere eskuhartzeko. (Patxi Kortabarria)

MEDEBAL EUROPA

Demokrazia sozialismoan

Atzo bezala gaur, harreman bereziak ditu komunistak beti Moskurekin. Urliak* zioenez, bihotza bakarrik ez baina amasabela* ere han du benetako komunistak. Sobietar Batasuna da komunismoaren aberria: hori denok dakigu.

Santiago Carrillo
Aliantza eta Paktua

Baina hauzia ez dago horretan. Baizik eta komunistak batek Moskurekin duen lotura, zernolako den jakitean. Eten ezina ahal da zilbor heste hori? Edo, galdea beste modu batera eginez, komunismo bakarraren aberri bakarra Mosku dea*?

Horraxeino, zilbor hestea eten erazteraino eraman nahi izan dute batzuk desestalinizazioa. Hau da, demokratizazioa Sobietar Batasunean, demokratizazioa Alderdiaren barnean, baina demokratizazioa, halaber,* mugimendu komunistan. Honela, Moskuren buruzagitza sakratua hauzitan jartzen da. Polizentrismoa sortuko da. Nazio bakoitzaren arazok lehentasuna hartzen dute, Alderdiarentzat ere. «Sobietar Batasunarentzat ona dena, komunismoarentzat ere ona da»: hori ez da hain klar ikusten aurrerantzean. Txekoslovakiako udaberria ez da bereziki sozialismoaren primadera izan.

Oraindik ere uste dugu, komunismoaren erdigunea Moskun dagoela. Eta beharbada hala izanen da beti, beste komunismo motaren bat nagusitzen ez deino.* Baina, oro* har, Moskuk ez du orain Europako Alderdi Komunistengan aspaldiko agintea. Bestalde, sozialismoa ez da gehiago Moskurekiko lehen erreferentziaz pentsatzen.

Polizentrismo honetan, Txinak bere sozialismo modua baldin badu, agian* Kubak ere bai berea, etab. etab. Europak ere berea ukan dezakeela pentsatzen dute askok. Izan ere, orain arte beste inon topatu ez dituen situazioak aurkitzen ditu komunismoak Mendebaldeko* demokraziatzko Gobernuetan.

Demokrazia honen ustela eta partzialkeria ongi erakutsiz ere, behin eta berriro enganiaturik bizi garela frogatu* arren, demokrazia formal honi atxekirik* bizi nahi du europarrak. Mugimendu askatasuna, biltzar askatasuna, alderdi hautapena, sindikatu aukerapena, etab. Zail, nahikunde horik* kontutan hartu gabe, sozialismo bat Europan eraikitzea! Diktadura bat litzateke, jendearen ustetan.

Demokraziatzko sistema horietan oposizioan bizi izan da orain arte Alderdi Komunista. Eta oposizioan irauteko esperantza eta gogoarekin, oraintsu arte. Kapitalismoaren krisi nagusiaren zain.

Azken urteotan, ordea, agintera joatea erabaki duela dirudi. Eta aginte hori hartzeko, krisi biribil horren zain egoterik ez dago, noiz datorren ikusten ez baita (eta gainera, etorri den une bakarrean, ezkerari ez baina eskuinari —faxismoari— eman baitzaio agintea).

Demokraziatzko sistema batetan, legez jo behar da agintera, joko legeak onharturik. Maioria baten bidez. Horretarako, besterekin* bat egin behar. Azken urteotan, antza denez, adiskidetu nahiz dabil jendea: Aliantza eta Paktua (Espainiako AK), Hautsi-mautsi* Historikoa (Italiako AK), Programa Bateratua (Frantziako AK), Militarren Euskarria* (Portugaleko AK).

Baina norekin bat egin, eta zer kondiziotan goberna? Herri bakoitzean, lekuko arazoan arabera,* ba dira desberdintasunak. Italian, sozialisten harriduraz, Alderdi Komunistak Kristau Demokrazia bilatzen du lehen partaide bezala. Frantzia, Alderdi Komunistaren bidelagunik aukeratuena, dudarik gabe, Alderdi Sozialista izan da, baina «herri osoa» ere bai, Marchais lehen sekretariaren* deia araberak. Espainian, oposizioko indar eta mugimendu guztiak dira Alderdi Komunistaren partaide edo partaidegai.

Zer kondiziotan goberna? Hori da, memento honetan Alderdi Komunistek Europan duten hauzirik zorrotzena. Esan* nahi baita, sozialismoan demokraziaren problema. Puntu honetan, Portugalen Alderdi Komunistak egiten duen jokoak ba ditu bere arriskuak. Alderdi Sozialistek, bai Frantzia eta bai Portugalen, memento honetan beti alderdien eta sindikatuen aniztasunaren* alde agertzen badira, horrexegatik da baina zuzen: sozialismoaren barnean demokrazia salbatzeagatik.

Ba dirudi, komunisten artean, Europan, bi bidetan bantzen direla joerak:

- Portugaldarren joera, Frantziako Alderdi Komunistak eusten* diolarik eta Sobietar Batasunekoak lagunduz. Portugaleko komunistek ez dute inorengandik deus* ikasi nahi, eta gutiago sozialistengandik. Elkar lana ez dela gehiegi zabaldu behar pentsatzen dute. Behin agintea hartuz gero, euts* horri Alderdiaren nortasuna gogorrean babestuz.
- Italiarren eta espainolen joera. Hauentzat, pluralismoa joko lege bat da. Sindikatuen burruka autonomia ere onhartua da, etab. Italiako Alderdi Komunistaren XIV. Kongresuan garbi ikusi da joera honen zernolaketasuna. Portugaleko eboluzioa ez dela arrisku gabea aitortzen dute; eta Estatu

Enrico Berlinguer
Hautsi-mautsi Historikoa

hartan Kristau Demokraziaren debekatzeak eta sindikatu bakarraren hautatzera behartzeak zalan-tza bat baino gehiago sortzen du italiar komunisten artean, Enrico Berlinguer idazkari* nagusiak adierazi duenez. Alderdi eta Mugimendu guztientzat eskubide politikoa beharrezkoa dela esan du Kongresu horretan Berlinguer jaunak. (Joan Mari Torrealday)

ALEMANIA

Herr Strauss

«Perilosa* da gizon hau» dio Pariseko *Le Monde* egunkari sonatuak Frank Josef Strauss jaunari buruz. Eta, entzun dudanez, hola pentsatzen duena ez da *Le Monde* bakarrik, ez eta kazetari zenbait, aleman zenbait baizik. Zenbait baino gehiago, agian.*

«Mende honen azken egunerarte bandidu bat bakarrek ere ahoa irekitzeko ausartziarik* ukan ez dezala lortuko dut nik» deklaratu du, guti dela, Strauss jaunak. «Pizti gorriaren hatzaparretatik» bere herria libratuko dela zin* egin du. Pizti gorria zer eta zein den ba dakigu. Bandiduak zeintzu diren ere bai. Alemaniako terroristak, eta hauekin batean ezkertiarak oro,* sorginak bezala sutara bota nahi lituzke politikari honek.

Ez, Strauss ez da zerbezalekuetako gizona. Politikaria da, CDUkoa, kristau demokrata. Kantzelari* izan gura luke, Alemaniako gobernaria. Eta ez da ezinezkoa. Ez da ikusten kristau demokraten artean hoberik. Eta hauteskundeak* laster dira, datorren urtean. Horien zain dago «Bavariako zezena».

Gizon honek gehiegi gogoratzen du orain berrogei urte gertatutako zerbait. Sinplekeria litzateke, edo nazismo berri bat edo eskuin puntako erregimen bat ekarriko lukeela pentsatzea. Gauza segura litzateke, ordea, Alemaniak eskuinera joko lukeela, polizia indartuko lukeela, Estatu sendotuko lukeela. Demokrazia alemanaren kaltetan. Terroristak, iraultza, gorriak besterik ez du ikusten antza, gizon honek.

Kristau Demokraziako norbaitek esan duenez, «honen programarekin, inguruko herriek arriskutzat hartuko lukete Alemania berriro ere». (Joanes Lekerika)